

Flodpärlmusslan – en hotad art med intressant historia

Margaritifera margaritifera är flodpärlmusslans vetenskapliga namn och över-sätts till "pärlbärare". När ett sandkorn eller en parasit tränger in i skalet, täcker musslan det med pärlemor och bildar långsamt en pärla och just musslans pärlor sägs vara en av anledningarna till att Julius Ceasar invaderade Britannia år 55 före kristus.

Arten har funnits på vår planet i hela 80 miljoner år – en urtida varelse som levt sida vid sida med dinosaurierna och överlevt både istider och varmare klimatperioder.

Under de senaste 150 åren har musslan drabbats hårt av människans aktivitet i vattendragen. Om vi inte förbättrar livsmiljöerna för den riskerar vi att förlora både arten och de ekosystemtjänster den bidrar med. Flodpärlmusslor är filtrerare och pumpar kontinuerligt vatten genom "kroppen" för att få syre och föda. På så sätt fungerar de som små reningsverk och en vuxen mussla kan rena upp till 50 liter vatten per dygn.

I Sverige finns ett av Europas största bestånd av flodpärlmussla. Mer än 600 vattendrag hyser flodpärlmusslor, några på randen till utrotning, men andra starka nog att säkra artens överlevnad.

Hotad art

Flodpärlmusslan har drabbats hårt av igenslammade bottnar, utdikningar, försurningar, flottledsrensningar och dammar och är tyvärr borta från många vattendrag. På många platser i världen har den redan försvunnit, och i Sverige är den utdöd i en tredjedel av sina forna vattendrag. Många av de kvarvarande bestånden är enbart av äldre musslor där det inte förekommer förnyring.

Glädjande nog finns det omkring 5 000 flodpärlmusslor kvar i Västerhocklans avrinningsområde – en av anledningarna till att projektet Rivers of LIFE har restaurerat stora delar av vattendraget. Flodpärlmusslorna är fredade och får inte plockas.

Livscykel

Under sommarmånaderna fylls vattnet av liv när hanarna frigör sina spermier. Dessa förs med strömmen och tas in av honorna, där äggen befruktas.

Efter cirka fem veckor kläcks äggen till små larver (glochidier) som förs ut i vattnet. Men oddsen att överleva är mycket liten – de måste hitta en öring eller en lax att fästa sig vid. Lyckas de, klamrar de sig fast vid fiskens gälar och börjar sin resa.

I tio månader lever larverna som parasiter på fisken, vilket tillfälligt kan försämra fiskens tillväxt. Fisken märker knappt att den bär på dessa små varelser, men utan dess hjälp skulle musslans resa vara omöjlig. När tiden är mogen släpper musslorna taget, singlar ner till botten och påbörjar sitt långa liv som fria individer. Här på flodbotten växer de sakta men säkert, filtrerar vattnet och skapar balans i ekosystemet.

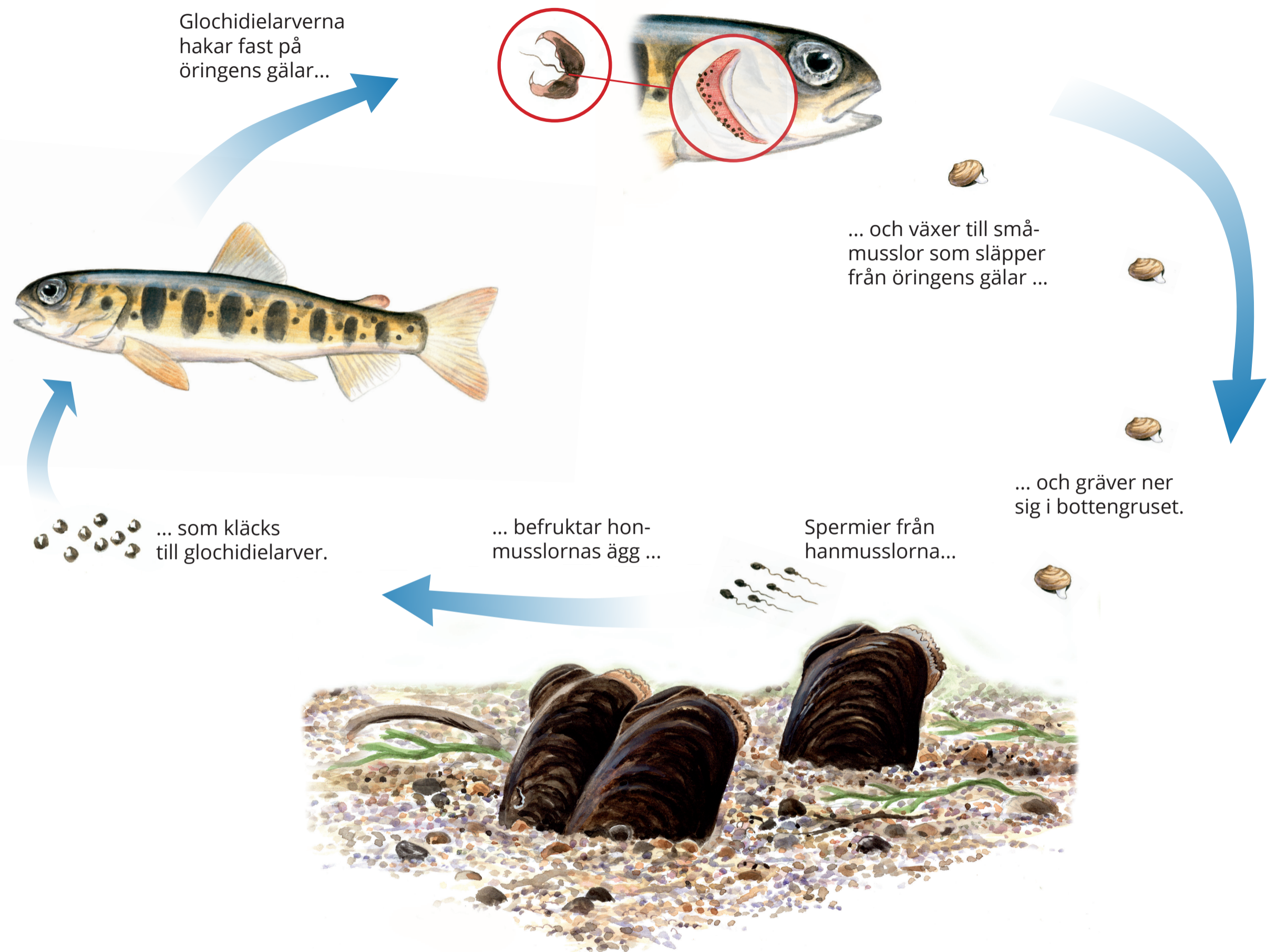
Först vid 15–20 års ålder når de könsmognad – och då upprepas cykeln igen. Generation efter generation fortsätter samspelet. Världens äldsta kända flodpärlmussla levde i Görjeån, sydost om Jokkmokk och blev omkring 280 år.

Flodpärlmusslan är inte bara en överlevare – den är en symbol för naturens mirakel, där varje liten del har sin betydelse i det stora kretsloppet.

Historik

Sedan 1500-talet har pärlfisket i Norrlands älvar lockat både kungar och vanligt folk. Kungamakten tog tidigt kontroll över handeln, och i slutet av 1600-talet blev musslorna statlig egendom. Efter en tid av misskötsel återfick folket rätten att fiska. Industrialiseringen ökade dock exploateringen av vattendragen. Flottledsrensningen och hårt fiske minskade flodpärlmusslans livsutrymme drastiskt.

Arten är fredad sedan 1994 och klassas numer som starkt hotad. Trenden är dock fortsatt negativ och det behövs åtgärder för att bevara flodpärlmusslan.

KONTAKT

010-225 10 00, Länsstyrelsen Gävleborg
010-225 30 00, Länsstyrelsen Jämtland
E-post: riversoflife@lansstyrelsen.se
www.riversoflife.se

Länsstyrelsen
Gävleborg

Länsstyrelsen
Jämtlands län

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

Havs
och Vatten
myndigheten

Tack till markägarna
Kopparfors Skogar!

Scanna
QR-koden